

Нерозправлені крила

Анна Пуришкіна

Одна душа на різних етапах життя.

Тобі й тому, хто став птахом.

Пронизливий крик підбитого птаха губився в міській метушні. Кульгаючи, звисивши з підвіконня поранене крило, він вперто продовжував битися в закіптюжену асфальтним пилом шибку. На шляху до мети, від якої його відділяв невидимий його оку мур, птах розбивав крихтну голівку, сподіваючись на міцність свого безпорадного дзьобика. Раз за разом, потерпаючи від болю й широго нерозуміння, птах чекав, поки мутна пелена нарешті рухне під тиском його старань, а шлях у безпеку буде йому відкритий. По той бік він бачив того, хто, здавалося, міг би бути спасінням: пояснити його муки, полікувати, вберегти й пригорнути в теплі.

Юнак, схилившись над робочим столом, мимоволі здригався від настирливого шуму з вулиці. Може, це гілки з дерева стукотять у його шибку в пориві вітру. А може, надокучливі ремонтні роботи поверхом нижче породжують обридливе тарабаніння. Щоб там не було, але концентрація його порушується. Розлючено ляснувши товстим підручником, хлопчина нервово відсовує його на край столу й у розпачі охоплює важку голову. Утома його хилить усе нижче до столу, проте він бореться із нею не менш уперто.

За вікном зривається черговий порив вітру – сильний, немов перед великою бурею. Від холодного подиху природи дзвінко брязкотять металеві труби відливу, розгойдуючись попід стріхою. Не менш безжально сколихується й вузьке, похилене підвіконня, на якому намагається втриматися птах. Хапається гострими кігтиками за слизьку поверхню, лопотить одним крилом, на мить навіть підноситься догори, проте сил замало. Притиснувши до гладкого тільця здорове крило, він прагне вниз, мов камінець, і розчиняється за мить до болючого падіння.

Слабкого птаха клюють інші птахи – сильніші й здоровіші. Безжально дзьобають у поранене крило, швидко збагнувши його вразливість. Пір'я на ньому рідшає, оголюючи тонесеньку шкірку, з-під якої пробиваються гострі кісточки. Птаху болить, але він продовжує вперто волочити його за собою, немов тягар, і знову береться борсатися в повітрі. Сьогодні йому вдасться достукатися до свого рятівника. Ні на кого він більше сподіватися не може.

Юнак за вікном вселяв у птаха надію. Його обличчя, освітлене ранковим сонцем, було втіленням тієї безхмарної, незіпсованої віри, яку давно вже втратив птах. Хлопчина, чиї чисті очі горіли, ладен був протистояти цьому світу, ще не підозрюючи про його жорстокість. Компроміси й поразки – чужість. Тільки легкі, сповнені рішучості, рухи; міцне, не похилене тягарем відповідальності, тіло; і погляд, що

іскритись амбіціями, жагою до нездійснених подвигів і відкриттів.

Розмахнувшись із останніх сил хворим крильцем, птах, що є сили, б'ється ним у тонку шибку, залишаючи на склі мазок світлої сукровиці. Оступається на коротких ніжках і невтішно лопотить пір'ячком по тонкому алюмінієвому підвіконні.

Сонце підносилося над містом усе вище. Заливало золотом безликі вулиці, пробиваючись крізь громіздкі забудови. Прагнуло дотягнутися до кожного будинку, до кожного віконця, що неприступно втримувало ласкавий промінь за важкою завісою.

Юнак був не виключенням. Прищуривши від яскравого світла очі, витягнув руку, аби нетерпляче смикнути важким тюлем і занурити кімнату в п'ятьму. Але погляд його мимоволі ковзає крізь скло й тонкий, наче павутинка, шар пилу на ньому. Там, посеред відблисків ранкового сонця, він помічає ледь вловиму, червонясту пляму, немов від змаху кисті. Це було щось чуже й дивне, не схоже на звичайний бруд. Слідом, його очі натрапляють на автора цього красномовного мазку. Тільки птаха у відчаї тулилося до віконної рами й тремтіло, лиш не від холоду. Його зіркаті намистинки замість очей виблискували останньою надією, зазирали кудись глибше, ніж просто хлопцю в очі. Жалість пробилася струмком із пташиного сполоханого погляду прямо хлопцеві в найпотаємніший закуток душі.

Міцніше стиснувши важку тканину в пальцях, хлопчина застигає. Від безпорадного виду птаха, що ні на мить не зводить з нього своєї уваги, у грудях щось боляче стискає спазмом. А коли пернатий важко, прикладаючи зусиль, підносить поранене крило, юнака немов холодним шилом пронизує.

Різкий звук механічного замка, із яким спішно розчиняється вікно, крилатого зовсім не лякає. Він, як і до цього, горнеться до теплої дерев'яної рами, забившись у куток. Хлопчина боязко тягне до нього руку, але боїться сполохати. Його витягнуті пальці також легко дрижать у страху нашкодити. Але коли пернатий першим смикається назустріч, виказуючи повну довіру, юнак лякається сам. Сіпає рукою і відступається. У момент сполоху внутрішній голос незвично гучно розливається у свідомості, підштовхуючи до рішучості. Перевівши подих, хлопчина знову витягує долоню назустріч. Легка пташина лапка торкається лиш краю пальця, немов у проханні допомоги. І це підбурює юнака до дії.

Крихітне сердечко, здавалося, відбивається прямо від його теплої долоні. Не відчуваючи більше страху, юнак повільно підносить руку з птахом, переносючи його крізь поріг вікна. Пір'ячко під пальцями не гладке, як очікувалося. Подекуди відчувається жорсткість від бруду, змішаного з засохлою кров'ю, що склеїв його в колючі грудочки. Невагомо, самими краєчками пальців, хлопчина гладить птаха по маленькій сірій голівці й обережно пригортає пернатого до грудей. Хлопчачий аромат огортає птаха в кокон безпеки. Він голубиться в його долонях, ткнеться дзьобиком у його груди, перестає дрижати.

В очі крилатого зазирати стає моторошно, бо ті, немов людські, сповнені страждань й втоми. Юнак продовжує турботливо пестити його, проте власні думки його чомусь лякають. Здається, немов із появою в кімнаті підбитого гостя, у повітрі

щось змінюється. Його рівна осанка поволі горбиться, утворюючи собою захисний купол.

Опустившись на стілець, хлопчина відпускає пернатого на стіл, даючи йому можливість освоїтися. А той відсторонюватися зовсім не поспішає. Цокнувши кігтками по гладкій поверхні, здригається й благально ткнеться в розкриті пальці. Його крило, що важко тягнеться слідом, загортає листки зошита, що породжує шуршання. Тоді птах застигає із лякаюче винним виглядом. Голівка втискається в тільце, а оніксові намистинки вмить тьмянішають.

Ця винна покірність, це згасання останніх іскор у пташиному погляді – усе було нестерпним. Хлопець відчув, що не може просто дивитися. Його юнацька, ще не зламана душа не дозволила б залишитися осторонь. Розуміння власної важливості в короткому стражденному існуванні птаха й у ньому породила відчуття невидимих крил за спиною. Хто його порятує, якщо не він сам?

Юнак поспіхом підвівся зі стільця в пошуках чогось м'якого. Бережно пересадивши крилатого в намощене з одягу гніздо, він спритно знайшов у аптечці перекис водню та вату, і, невміло, але з неймовірною зосередженістю, почав обробляти рану, відчуваючи, як кожен його дотик відлунюється болем у його власних грудях. Птах, попри нестерпний біль, не випустив ані звуку. Лиш продовжував втискатися у своє нове гніздо, шукаючи порятунку в ароматі, який витав навколо з хлопцевих речей.

Крильце гноїлося не один тиждень, тож мало вигляд, від якого пощипувало юнакове серце. Розмочувати кожну пір'їнку на шляху до ниючої рани, яку нещадно розкльовували інші птахи, виявилось затратно по часу й утомливо. Однак терплячості хлопця виявилось достатньо. Час, здавалося, розтягувався, кожен дотик був кропітким і обережним. Юнак розумів, що це не просто рана на крилі – це цілий шрам, що утворився після безлічі ударів, невидимих для ока, але відчутних у кожному нерві птаха.

Із кожним днем хлопчина зникав до свого нового товариша, продовжуючи про нього невтомно турбуватися. Попри монотонні процедури, вдячний погляд – те, що породжувало в хлопчині нове натхнення. В пташині оченята він зазірав усе частіше, уже майже без остраху. І кожного разу вдавалося там помічати щось нове. У блиску можна було роздивитися навіть своє відображення, нехай і викривлене й дещо химерне, але риси зчитувалися чітко. Лише біль із бездонної темряви очей пернатого нікуди не зникав.

Птах здебільшого квартирував у своєму затишному, вигрітому власним теплом гнізді. Тільки зрідка залишав його й, перекачуючись, бродив по столу навколо юнака, що звично проводив вечори над підручниками. Його старання, умотивованість і жага щоразу змушували крихітне серденько розривати груди від жалю. Птах і сам колись, крок за кроком, наполегливо вчився, готуючись до життя. Його крила точно так само розверзали повітря в польоті до омріяних горизонтів. Тільки далечі ці йому виявились невіддільними. Примарний обрій віддалявся із кожним змахом.

- Хотілось би мені побачити, як ти нарешті злетиш...- зітхнувши, хлопчина

підводить погляд на птаха й вказівним пальцем погладжує його по пір'ячку, що від першої зустрічі стало м'якшим і гладким на дотик. - Чи хотілося б тобі на волю? Чи тобі страшно?

Птах лише легенько ткнувся дзьобиком йому в палець, не здатен мовити.

- Мені також страшно, - уклавши важку голову на стіл, хлопець розглядає пернатого із печалю. У його юнацькій свідомості закрадаються перші поневіряння.

Міська метушня за вікном справді відлякувала птаха. Він інколи намагався визирнути надвір, перехиляючись із краю столу, але неспокій вуличних негод і різких звуків знову прибивали його в затишне гніздо. Від самого початку в цьому помості йому пахло чимось рідним, тим, що гріє невтішну душу. Милішого запаху він не відчував ніде: ані на гілці дерева, що буяло весняним цвітом, ані попід затишною стріхою, де м'яко стелилася солома.

Крило птаха гоїлося повільно. Рана стягувалася, але біль не минав. Рубець рожевів з-поміж нового, ще зовсім вразливого пуху, яким обростало пошкоджене місце.

Якось, коли його рятівник був поруч, пернатий зробив першу сміливу спробу змахнути хворим крилом. Полопотівши спочатку по столу пір'ячком, він підстрибнув. І коли крило розправилось, немов готове підняти його в повітря, маленьке тільце глухо впало назад у гніздо.

Хлопець, що досі, затамувавши подих, спостерігав за кожним рухом, відчув, як із падінням всередині нього щось обірвалося. Крилатий продовжив стражденне борсання у своєму коконі, намагаючись вдруге, втретє злетіти бодай на мить, проте лише шкодив своєму крилу. Вразливий і вражений відчаєм, він опиняється в руках юнака. Очі ховає в тонкі, майже напівпрозорі повіки, соромлячись. Скільки зусиль і часу було витрачено на його зцілення, аби зараз він ось так безпорадно рухнув? Скільки спроб він має ще зробити, аби легко випурхнути з теплого місця? Скільки ще разів йому доведеться розбитися об свої сподівання?

- Не варто поспішати, - шепоче співчутливо хлопчина, складаючи й притискаючи до тільця хворе крило. - Тобі треба ще трохи часу, аби злетіти без болю.

За втішними словами юнак ховає і своє розчарування. Може, він сам щось робить не так? Жаль до птаха ніє десь між ребрами так само, як і ніє шрам крилатого. Розділяючи одне почуття на двох, вони зливаються в спільному смутку й занурюються в тишу.

Навіть якщо бажання велике, і сил, як здається, достатньо, перша спроба може не виправдати надій. А спроб на шляху до мети може бути безліч, і кожна може виявитися останньою перед програшем у спарингу з безнадією.

Легкий шелест сторінок, із яких юнак жадібно черпав знання, нагадували пернатому шелест зелених листочків, що раніше тягнулися за ним із гілок у бажанні так само здійнятися й полинати крізь вітри. Хлопцеві очі горіли тим же запалом, який птах пам'ятав у собі колись: вогнем незламної віри у власні сили, у те, що будь-яка мета досяжна. Тільки політ крилатого виявився недовгим. І чим довше він вдивлявся в сконцентроване обличчя свого рятівника, тим глибші спочування в ньому проростали,

пускаючи грубе коріння в чутливому тільці.

Крилатий вкотре переступає бортик свого гнізда й кульгаво крокує до хлопця через увесь стіл. Минає підручники й опиняється на самому краю, втрачаючи там рівновагу. Опущене крило зрадливо тягне його до підлоги, тому здоровим він картинно хляпотить, аби втриматись і не пошкодитись. Юнак його, зляканого, підхоплює уже в повітрі. Ставить перед собою прямо на зошит і, уперши підборіддя в долоню, мовить:

- Знаєш, іноді я в тобі вбачаю себе: то топчуся на місці, то розгулюю по краю... Але ж мене спіймати немає кому, розумієш? - усміхається сумно, відвівши погляд. - А що, якщо мені також не вдасться змахнути своїми крилами й злетіти? А мого польоту всі чекають не менше, ніж я твого, і так само плекають у мені свою віру. А ще, знаєш, "надії"... - знову важко зітхає юнак, немов на сповіді.

Глибоке розуміння в крихітних очках напроти знову лякало, як і тоді, при першій зустрічі. Тоді хлопчина також у них побачив щось зовсім не "пташине". Причина усвідомленості, яка виливається з погляду пернатого, має походження. На своїх крилах птах ніс ціле життя - зовсім неяскраве, просочене сірістю і невиразною буденністю. Там же, на його спинці, тяжів і життєвий досвід. Але не той, яким можна було б пишатися чи ділитися, а той, який був непідсильним грузом. Проте до юного, сповненого життєвої наснаги хлопця птах прибився навмисне. Попередити, вберегти, відгородити... захистити від розбитого об нездійсненні сподівання майбутнього!

- Я маю бути чиеюсь надією? А коли ці очікування не справдяться? Я буду точно як і ти битися в скло до повної зневіри, до крові?

Усвідомлений погляд продовжував пронизувати його наскрізь, змушуючи недовірливо відсторонитися. Хлопець замовкає, а на заміну його голосу в кімнаті розливається затяжне цвірінчання. Або навіть і крик, який сам хлопець не так давно чув з вулиці, але несвідомо ігнорував. Тепер, здається, він цей благальний тривалий стогін пізнав би серед голосів тисячі інших птахів, немов свій власний.

Його крилатий подав голос уперше з тої миті, як опинився під його опікою. А в цьому голосі було стільки недосказанності, яка так довго таїлася всередині птаха, що відчайдушний неприродний вий міг би розірвати його крихітні грудки. Із цим цвірінчанням пернатого розкривається його справжня рана. Не фізична, що на понівеченому крильці, яке більше ніколи не здійме його у безкраї висоти. А душевна, що вивертається кривавою трояндою з-під гладенького пір'я, оголюючи нутрощі.

Птах розгойдувався на тонких ніжках і відчайдушно бився голівкою в кісточки на руках юнака. Так само, як і раніше бився у його ж вікно - дико, жертовно, лише б достукатися.

Злякавшись, юнак турботливо огортає пернатого, що здається особливо беззахисним, і звично тулить до себе, аби втішити.

- Аби я тільки міг зрозуміти, що ти хочеш сказати...

А крик проймає його до самої глибини, де уже відлунням розбивається у підсвідомості навіть коли птах втихає. Там же, у глибинах юнацького розуміння, пташиний голос зустрічається із його особистим, внутрішнім. І голоси ці

переплітаються у єдиний, випускаючи гострі колючки страхів у свідомість.

- Від чого тобі так болить?

Кришталіки, що бринять на тонесеньких рожевих повіках птаха, змушують хлопчаче серце стиснутися до такого ж крихітного й невтішного, що несамовито й безпорадно калатає. І стукіт цей хлопчина відчуває по всьому тілу. Прислухається до крилатого, але його частого серцебиття зовсім не чує. Лише живі оченята змушують вірити, що той досі з ним. Утім їхні серця просто б'ються в унісон, виграючи одну й ту ж тривожну мелодію, затіваючи струни душі. Вони немов одне ціле.

Тільки птах - той, хто більше не вірить у своє теперішнє й здається в неволю, де відчайдушно хапається за минуле. Осідає, бо тут він не відчуває себе беззахисним і розбитим створінням. Життєвої енергії його рятівника вистачає на них обох.

А хлопчина жадав увірватися в майбутнє, прокладаючи туди доріжку по камінчику. Бажав пізнати світ і долю, вчепитися за можливість і закласти її до міцного фундаменту свого омріяного життя. Лиш не знає хлопчина, що стане птахом.

Стане цим птахом, що колись від безнадії кинеться за спасінням у власні ж руки. Відмовиться від усього, що мав, лише б повернутися в те безпечне місце, у якому колись поступово обростав міцним пір'ям і набував людських обрисів, переймав цінності. І тепер, повернувшись, він чітко розумів: його мета - попередити юну, ще незаплямовану частину себе, захистити від тієї темряви, що зламала його в майбутньому.

Підвівши відчужений погляд, хлопчина губить його у видах, що за вікном. Там, серед міського шуму, він помічає тільки інших птахів. Різних: вільних, що поодинокі легко кружляли над верхівками дерев; сірих, що збиралися в зграйки й летіли немов по накресленій лінії; яскравих і голосистих, що вабили око, але не западали в серце; і тих, що безпорадно сиділи на карнизах, ховаючи дзьобики попід крила, немов боялися чи забули, як літати.

- Складно знайти своє місце у зграї, так? - не відриваючи погляду, питається юнак, немов у повітря. - Чи складніше літати самому, без міцнішого крила поряд?

Птах, перепуджений своїм же криком, сидів нерухомо. Тільки на останні слова юнака витягнув шийку й нахилив крихітну голівку, немов нагадуючи, що відповіді не здатен. Та й не було б йому чого відповідати, бо відповіді на це питання за своє життя він так і не знайшов. Пернатий був із тієї породи, що й у зграї його клювали, і самотність його повільно нищила.

Розуміння, що деякі рани ніколи не загоюються до кінця, спустошило світлу, повну віри хлопчачу душу. У відповідь на цей безмовний відчай, пернатий, що досі сидів на руках, раптом легко підвів своє кривеньке крильце й, із останніх сил тріпнувши ним у повітрі, стрімко опустив знову. Тільки тепер воно стало м'яким і майже невідчутним на вагу.

- Думаю, все ж доведеться навчитися жити без можливості літати.

Хлопчина обережно відпускає птаха, дивлячись, як той із острахом ступає по підвіконню та шкряботить лапками по тонкому алюмінію. Скинувши тягар

нездійсненої мрії знову пурхнути в небесну блакить, пернатий безвольно витягує крило вниз, демонструючи, що здався. І його глибокий погляд вмить стає порожнім, звичайним, без почуттів.